

Til Kunnskapsdepartementet
Deres ref.: 24/1753-

Oslo, 7. juni 2024

Høringsuttalelse til forslag om endringer i forskrift om opptak til høyere utdanning og forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning

Regjeringen tar i profesjonsmeldingen til orde for å åpne for flere lærerutdanninger på bachelornivå. «Å utdanne lærarar med bachelorgrad kan vere betre enn at personar utan fullført lærarutdanning arbeider som ufaglærte i undervisningsstillingar», skriver regjeringen (side 50). Lektorlaget mener lærerutdanningene fortsatt må holde masternivå, at nivåkravene må beholdes, og at forskningsbasisen i utdanningene må styrkes ytterligere, ikke svekkes.

Vi støtter tiltak som kan kvalifisere ufaglærte som allerede er tilsatt som lærere i skolen, og mener tidsbegrensningen for midlertidige ansettelser på vilkår må være tydelige. Nødvendig videreutdanning for å kvalifisere ufaglærte til lærerstillinger må da ikke tas av bevilgningene til videreutdanning for lærere (Kompetanse for kvalitet).

Faglig fordypning kombinert med PPU er den viktigste veien til en yrkeskarriere i skolen for akademikere. Med omstillingen samfunnet skal gjennom, kan denne veien inn i skolen bli mer attraktiv. Lektorlaget mener derfor det bør tilbys flere studieplasser på PPU og PPU-Y. Stortingsmeldingen begrunner dårlig hvorfor en ikke ser PPU som et godt kvalifiseringsalternativ basert på mastergradsfordypning i fagene. Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030 vektlegger PPPU som en kvalifiserende vei inn i skolen.

Regjeringens forslag om en komprimert og integrert PPU-master vil være nok en undergraving av den kvaliteten og faglige tyngden som i dag kjennetegner kandidater som tar PPU. Å skulle ta både PPU og en mastergrad på to år, er ikke mulig uten at de faglige kravene forringes. Lektorlaget vil derfor advare sterkt mot den foreslåtte modellen.

Målinger av studenttilfredshet og andre evalueringer tyder på at det nå er viktig å konsolidere arbeidet med PPU, og å styrke og forbedre praksisdelen av studiet, snarere enn å oppfordre utdanningsinstitusjonene til å utvikle nye utdanninger.

Vi frykter utvannede PPU-varianter ytterligere vil forsterke det praksis- sjokket mange kandidater opplever i dag. Nye læreplaner (LK-20) stiller enda større krav til læreren enn før, siden kompetansemålene er utformet på et overordnet nivå. Både elever som henger etter faglig, elever med høyt læringspotensial, og alle i midten trenger en faglig trygg lærer som kan formidle stoffet på flere ulike måter, og som kan utnytte

mulighetene for nivådelt undervisning og differensiert progresjon. Fagfornyelsen søkte å redusere stofftrengselen i fag for å få mer dybdelæring, og med Fullføringsreformen har en ønsket å redusere fagtrengselen i videregående opplæring for å få bedre studieforberedthet. Dette kan en ikke få til uten at en samtidig oppjusterer kravene til lærernes undervisningskompetanse i det aktuelle faget. Det må være en sammenheng mellom kravene til dem som skal gjøre jobben, og samfunnets ambisjoner for skolen. På denne bakgrunnen mener vi regjeringens forslag utgjør et stort steg i feil retning.

Ikke åpne fra dispensasjoner fra nivåkrav ved opptak til lærerutdanninger

Lektorlaget mener det bør være høye opptakskrav til alle lærer- og lektorutdanninger. I fagene man ønsker å studere og undervise i, bør det minst forventes middels høyt nivå.

Vi er derfor glade for at regjeringen vil videreføre nasjonale nivåkrav for opptak til lærerutdanningene, men er bekymret over at regjeringen i stortingsmeldingen skrev at dette kun er «inntil videre», og at en i denne høringen begrunner det med at det er kun er to år siden forrige endring.

- Vi støtter ikke forslaget som åpner for dispensasjon fra nivåkravene.
- De kompensierende tiltakene som nevnes i stortingsmeldingen og i denne høringen, som intervju og forsterket studentoppfølging, vil ikke kunne fylle samme funksjon som krav om karakternivå ved opptak.

I høringsnotatet vises det til at en vil evaluere dispensasjonsordningen som foreslås, og at regjeringen vil vurdere om hele ordningen med nivåkrav skal avvikles, «om ein lukkast med å utdanne gode lærarar som ikkje har innfridd nivåkrava» (side 6 i høringsnotatet). Vi vil advare mot en slik type forenklet argumentasjon, hvor det heller ikke er avklart hvem som skal vurdere hva som er «gode lærarar», og etter hvilke kriterier en slik vurdering skal foregå. En enkeltstående oppdragsbasert evaluering kan ikke alene avgjøre hva som utgjør «gode lærarar».

Lektorlaget mener åpning for dispensasjoner fra nivåkravene ytterligere vil øke kvalitetsforskjellene mellom utdanningsinstitusjonene, som vil måtte justere ned nivået på opplæringen i fagene, fagdidaktikk og pedagogikk etter inntaksnivået på studentene.

Opptak til PPU på grunnlag av bachelorgrad

I sin vurdering viser kunnskapsdepartementet til at student- og kandidattall fra PPU gikk kraftig ned etter at masterkravet ble innført, uten å samtidig vise til hvordan antall studieplasser ble dimensjonert ned, ofte med henvisning til de nye grunnskolelærerutdanningene. For Lektorlaget er det ikke et poeng å utdanne lærere raskest mulig, ved å gi dem en mulighet for et kortere studieløp. Vi kan ikke se hvordan en kan redusere studietiden med 1 år (60 STP) og samtidig skulle ivareta

øvrige kvalitets- og innholdskrav, og støtter ikke det vi oppfatter som ulike «light-versjoner» av dagens praktisk-pedagogiske utdanninger.

Regjeringens forslag om en komprimert og integrert PPU-master undergraver i realiteten den kvaliteten og faglige tyngden som i dag kjennetegner kandidater som tar PPU. Vi er positive til at PPU kan utvides til et toårig studium, men forutsetningen for opptak må da være gode karakterer i vitenskapsfag med relevans for skolen, på masternivå.

- Å skulle ta både PPU og en faglig mastergrad på to år, er ikke mulig uten å redusere de faglige kravene. Vi advarer sterkt mot forslaget i ny § 3 femte ledd til rammeplanen for PPU.
- Vi støtter heller ikke forslaget om en erfaringsbasert PPU-master for søkere med arbeidserfaring fra skolen, med redusert studietid. En slik ordning kan lett bli en hvilepute for skoleeiere som ikke er villige til å bruke tariffvirkemidler for å ansette rett og nødvendig kompetanse. Vi ser forslaget i sammenheng med at regjeringen foreløpig ikke har vært villige til å lukke bakdøra for å ansette ufaglærte i lærerstillinger i skolen, her viser vi til våre innspill til opplæringsloven (Prop. 62 L). Vi støtter ikke tillegget i § 6 opptak, andre ledd.
- Vi ser behovet for å forlenge unntaket til 2030 for opptak til PPU på bakgrunn av praktisk-estetiske fag, og støtter dette forslaget.

Forslag om turnusår for fagkvalifiserte mastere

Med omstillingen samfunnet skal gjennom, kan PPU-veien inn i skolen bli mer attraktiv. Lektorlaget mener derfor det bør tilbys flere studieplasser på PPU og PPU-Y. De kan med fordel doubles.

Vi ønsker å prøve ut en turnusmodell, hvor en ansatt med mastergradsfordypning i undervisningsfag kan ta pedagogikk og fagdidaktikk på universitet eller høyskole, som erstatning for dagens PPU. Målet er å gi bedre praksisordninger og å utvikle samarbeidet mellom skolene og lærerutdanningene.

Vennlig hilsen

Helle Christin Nyhuus,
leder
Lektorlaget

